

www.cartiaz.ro – Carti, referate, articole electronice online de la A la Z

ARTA SCRISULUI LA EGIPTENI

Civilizatia egiptului antic este una dintre cele mai fascinante. Acest lucru se datoreaza nenumaratelor vestigii arheologice: complexul de la Gizeh, (marile piramide si Sfinxul), complexul Luxor, Templul din Karnak, sutele de morminte din necropola regala “Valea Regilor.”

Toate acestea insa ar fi ramas cumva misterioase ,mai misterioase de cum sunt, daca vechii egipteni nu ar fi impodobit templele, basoreliefurile, frescele, statuile, cu relatari scrise despre faraoni, zei ,ostasi ,oameni simpli.

Egiptenii aveau pasiune scrisului si a imortalizarii pe aceasta cale a tuturor aspectelor vietii sociale.

Vechii egipteni au avut intodeauna un simt aparte pt opere grandioase si eterne.

Faraonii care erau considerati personificari ale zeitatilor doreau sa ramana in eternitate si a fost dealungul a mii de ani o cursa pt cel mai mare edificiu, incepand de la mastabele din caramizi nearse, trecand spre piramidele din piatra in trepte si terminand cu monumntala piramida a lui Kheops

Toate aceste marete edificii facute sa dureze milenii nu ar fi avut sens daca egiptenii nu ar fi detinut arta scrisului pt. a transmite posteritatii mesajele lor de dincolo de moarte. Egiptenii sunt al doilea popor care dupa sumerieni au inventat scrisul. Acest lucru se intampla cu 5500 de ani in urma.

Greu de afirmat care a fost necesitatea primordiala care adus la aparitia scrisului.

Cert este ca societatea egipteana era una prospera, prosperitate garantata de revarsarile anuale ale Nilului, de sistemul de indigui si irigatii pe care-l foloseau.

Astfel, a putut sa apara un excedent alimentar, o diviziune a muncii, primele asezari urbane.

Dat fiind faptul ca intreg pamantul Egiptului apartinea de drept Faraonului si datorita centralizarii timpuri a statului Egiptean, Faraonul prin reprezentantii sai **nomarhii** (existau 42 de nome) a dorit sa tina o evidenta a recoltelor si taxelor percepute precum si a obligatiilor in munca pt. desecari si intrtetenirea canalelor de irigatii si a digurilor.

Acest lucru nu ar fi fost posibil fara dezvoltarea scrierii. Practic in conditii similare cu cele de pe malurile Tigrului si Eufratului apare si in Egipt scrierea

Ulterior, odata cu dezvoltarea societatii Egiptene si unificarea celor doua regate (Menes 3100 i. Hc.) pot sa se dezvolte constructiile faraonice si inscrierea acestor realizari in granit si bazalt spre a dura o vesnicie.

Egiptenii insasi isi intitulau scrierea **mdju netjer** care insemna cuvinte ale divinitatii.

Acest sens a fost preluat si tradus in greaca **hieroglyph**=sacru **glipha**= inscriptie semn in piatra Primele scrieri au fost datate din perioada predinastica (3500 i.Hc.) si apar pe etichete din os si oale.

Cu timpul vechea scriere egipteana pe care astazi o numim prin generalizare hieroglifica a evolut in trei directii.

Scrierea hieroglifica.

Scrierea hieratica.

Scrierea demotica.

Champollion avea ca definiție a sistemului hieroglific, "*un sistem complex, o scriere figurativă, simbolică și fonetică, în același timp, într-un același text, aceeași frază, uneori același cuvânt.*".

În funcție de context, un același caracter poate avea un sens:

- figurativ (ideografic), caracterul exprimă ceea ce reprezintă el.
- simbolic, caracterul exprimă o idee diferită de ceea ce reprezintă el.
- fonetic, caracterul este utilizat ca și literă într-un cuvânt, fără altă valoare în afara sunetului care îi corespunde în ansamblul de sunete al cuvântului.

Apariția hieroglifelor este considerată a fi către 3500 î.Ch. Inițial exclusiv figurativă, având în jur de 700 de caractere, scrierea hieroglifică s-a îmbogățit în timp, ajungând la nu mai puțin de 5.000 caractere în epoca elenistică.

Scrierea Hieroglifica este prima care a apărut este predominant pictografică (ideografică) dar și simbolică sau fonetică, uneori trebuia citită ca o definiție a unui rebus din ziua de azi.

Exemplu I believe (Eu cred) Egipteni ar fi scris eye(ochi) bee(albina) leaf(frunza) și ar fi desenat simbolurile acestor cuvinte dar citirea sa-r fi făcut folosind sonoritatea lor.

Uneori pt a ușura citirea la sfârșitul cuvântului se afla un determinant.

Hieroglifa se scria fie orizontal de la dreapta la stânga fie vertical de sus în jos în coloane fără spații între cuvinte sau alte semne de punctuație.

O formă derivată este scrierea **hieroglifa cursivă** care era o formă simplificată de hieroglifa destinată scrierii pe papirusuri, ceramică, lemn, piele a unor înscrisuri mai puțin importante decât cele săpate în piatră sau desenate în camerele mortuare.

Scrierea Hieratica (hieratika gr=preotime, cleric)

Deși denumirea ar putea încurca, această scriere a devenit una religioasă abia în jur de 600 î.Hr., odată cu dezvoltarea scrierii demotice. Până la acea epocă a fost scrierea uzuală în acte comerciale, administrative, opere literare, opere științifice etc.

Practic se aseamănă cu scrierea hieroglifică din care a derivat ca o formă simplificată.

Nu trebuie confundată cu scrierea **hieroglifa cursivă** care era destinată textelor religioase pe alte suporturi decât piatră (Ex. Cartea Mortilor) și care era mult mai apropiată de hieroglifica

Scrierea Demotica (demos gr=popor)

Este scrierea care apare în perioada Elenistică a regilor Ptolomei.

Reprezintă o formă foarte cursivă de scriere derivată din hieratica.

În perioada aceasta ca urmare a influențelor Eladei se pare că un procent mai mare din populație erau literați. Practic era scrierea folosită în mod cotidian în toate înscrisurile cu excepția textelor religioase.

Textele hieroglifice erau pe zidurile templelor zeului Amon din Karnak pe coloanele templelor din Luxor, pe soclul giganticilor statui ale lui Ramses II.

Aceasta în pofida faptului că foarte puțini știau în acea vreme să citească. Se estimează că aproximativ 1% din populație era alfabetizată. Faptul că doar atâția de puțini știau să scrie și să citească în timp ce scrisul era prezent peste tot în jurul lor, dădea o importanță deosebită celor ce cunosteau această taină: **Scribii**

Ei se bucurau de un respect deosebit în Egipt și această ocupație era una dintre cele mai apreciate.

Există în interiorul acestei caste o ierarhie profesională. Cei mai mulți se ocupau de sarcini uzuale pentru oamenii simpli cum ar fi scrierea contractelor de căsătorie sau de vânzare-cumpărare.

Alții erau pe lângă înalți demnitari sau preoți.

Cei mai importanți lucrau la curtea Faraonului.

Un scrib trebuia să învețe aproximativ 700 de semne, dintre care unele reprezentau idei și obiecte, iar altele reprezentau sunete.

Din cauza complexității scrierii egiptene învățarea scrisului începea la șase sau șapte ani, fiind aleși numai băieți aparținând clasei înstărite adesea fiii ai unor scribi.

Aceștia exersau pe cioburi. Au fost găsite numeroase asemenea cioburi conținând texte dictate de învățator.

Pe lângă scriere și citit tinerii scribi studiau matematica și arhitectura așa încât la terminarea studiilor putea să devină și intendenți, percepători, trezoreri, arhitecți.

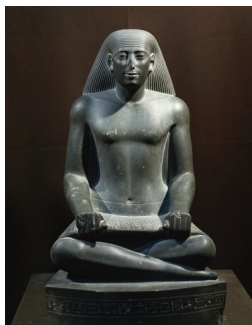
Există dovezi că elevilor neascultători li se aplicau corecții corporale.

Deși majoritatea scribilor erau băieți au existat foarte puține fete care au devenit scribi.

Acestea erau fie odrasle ale faraonului fie erau destinate să ocupe funcția de preotese pentru cultul unei zeițe unde nu puteau fi acceptați bărbați.

Deși educația era aspră și perioada destul de lungă, după terminarea studiilor, atunci când puteau fi lăsați să lucreze pe cont propriu, în fața scribului se deschidea perspectiva unei vieți fără muncă fizică. (lucru rar în Egiptul antic)

Scribii au fost imortalizați în numeroase statui, statuete și fresce ca o dovadă a aprecierii și importanței lor în societatea egipteană

Nespekasuti, Scrib din Karnak

http://www.hope.edu/academic/religion/bandstra/RTOT/PART3/PT3_F1.JPG

Un scrib putea fi ușor recunoscut după atitudinea aristocratică, aspectul îngrijit și în special după uneltele lui specifice: o tablă mică de lemn, pensule, unelte de scris din trestie, nelipsitul sul de papirus.

Egiptenii foloseau doua tipuri de pigmenti pt scrierea pe papirusuri negru si rosu.

<http://scriptorium.lib.duke.edu/papyrus/records/614.html>

Egipt corespondenta oficiala 332-30 B.C

Papirusul

Este un material celulozic, asemanator hartiei, care se obtinea din trestia sau stuful de papirus care crestea spontan in valea si delta Nilului. (planta sacra si simbolul Egiptului inferior)

Tehnica de obtinere era foarte simpla si consta in despicarea tulpinei plantelor si asezarea miezului acestora (un material alb bogat in celuloza si glucide) in rame din lemn in straturi successive alternand directia de asezare. Se obtinea astfel, dupa o prealabila spalare si presare in vederea uscarii, care dura aproximativ sase zile, un material usor pliabil care absorbea bine pigmentii timpului.

Inainte de a fi folosit la scris acest papirus brut care avea numeroase neregularitati trebuia slefuit de catre scrib, operatiune realizata de regula cu o bucata de fildes.

Descifrarea

Scrierii hieroglifice o datoram lui **Jean-François Champollion** (23 dec 1790- 4 martie 1832)

Activitatea sa este legata in special de egiptologie, domeniu care i-a adus faima, el reusind sa stabileasca metoda pentru descifrarea hieroglifelor. Aceasta realizare se datoreaza cunoastintelor sale deosebite in ceea ce priveste limbile orientale, in special de **coptă**. In descifrarea hieroglifelor, a folosit inscrisurile de pe **piatra din Rosetta**. In 1810, intr-un memoriu publicat la Grenoble, el afirma ca hieroglifele aveau calitatea de a produce sunete si in 1822, prezinta demonstratia ipotezei sale. Intre anii 1828-1829, efectueaza o vizita in Egipt, verificandu-si teoria. Spre sfarsitul vietii sale, a functionat ca profesor la Collège de France

Totul a inceput in iulie 1799 cand tanarul ofiter Pierre Bouchard a dezgropat in localitatea fort Rashid de pe malul mediteranei un fragment de stela din bazalt negru care mai tarziu va fi denumita piatra (stela) Rosetta. Aceasta piatra are gravat cu trei scrieri diferite : greaca, demotica si hieroglifica acelasi text in limba egipteana veche si anume un decret al regelui Ptolemeu V datand aproximativ din anul 196 i.Hc.

Champollion cunostea pe langa greaca si latina si multe limbi orientale (ebraica, armeana araba, siriana, etiopiana, copta)

El isi da seama ca limba copta este cumva descendenta egiptenei si realizeaza ca hieroglifele pot reprezenta obiecte, stari, deci caracterul ideografic dar si sunete-foneme caracterul fonetic. El ajunge la aceasta concluzie analizand scrierea numelor proprii ale faraonilor inscrise in cartuse.

In paralel cu Champollion scrierea hieroglifica este cercetata de medicul englez Thomas Young. Champollion preia si duce mai departe cercetarile lui Young

Astazi scriera egipteana este pe deplin descifrata.

Datorita minutiozitatii egiptenilor in a consemna aspecte legate in special de domnia Faraonilor avem posibilitatea de a cunoaste cu exactitate numele si perioada de domnie a nu mai putin de 33 de dinasti (30 egiptene, una persana, una macedoneana si una Ptolomeica)

Taoate aceste inregistrari acopera o perioada de aproximativ 3000 de ani incepand cu Menes unificatorul (3100-3000 I.Ch ?.) si terminand cu Cleopatra VII (51-30 i.Ch..)

Totodata avem acces la numeroase opere literare, imnuri de slava, povestiri pilduitoare, tehnici de imbalsamare etc. Acestea ne ajuta sa ne conturam o imagine clara a Egiptului antic si despre intreg Orientul Mijlociu .

Pacat ca cea mai mare parte din scrierile egiptene au fost mistuite in incendiul bibliotecii din Alexandria.

Daca acest lucru nu s-ar fi produs poate ca intreaga noastra istorie ar arata astazi cu totul diferit ,Evul Mediu ar fi fost mai scurt iar Renasterea mai timpurie.

Bibliografie:

Doina Benea: note de curs Orientul Antic, 2005

Ovidiu Drimba: Istoria Culturii si Civilizatiei vol.1 Editura stiintifica si enciclopedica, Bucuresti, 1985

Marie Parsons
The History of Ancient Egyptian Writing
<http://www.touregypt.net/featurestories/writing.htm>

Ilene Springer
The Scribe in Ancient Egypt-articol in revista online-Tour Egypt Nr 2 februarie 2001
<http://www.touregypt.net/magazine/mag02012001/magf2.htm>

Typographie & Civilisation (web site)
La pierre de Rosette
http://www.typographie.org/trajan/champollion/champo_fram.html

Wikipedia enciclopedie online <http://ro.wikipedia.org>

Note bibliografice

Ovidiu Drimba: Istoria Culturii si Civilizatiei vol.1-civilizatia si cultura egiptului antic
p.111, p.114, p. 126, p. 127, p.128

www.cartiaz.ro – Carti, referate, articole electronice online de la A la Z